
DE EERSTE GEGEVENS OVER NEDERLANDSE
ZWEEFVLIEGEN IN E.I.S.-VERBAND, OF HOE
DE EERSTE LOODJES OOK ZWAAR KUNNEN WEGEN

A. Barendregt

De opzet van het onderzoek naar de verspreiding van de zweefvliegen (Syrphidae) is enigszins afwijkend van de taakverdeling bij de meeste andere groepen in het EIS-onderzoek. Een groep van ongeveer twintig mensen vindt het bundelen van alle Syrphidae-gegevens (collecties en waarnemingen) nuttig tot noodzakelijk. Echter geen van allen heeft de tijd om als één persoon de gegevens te registreren en te verwerken. Om toch een overzicht te verkrijgen van het voorkomen van de Syrphidae in Nederland, is gekozen voor de volgende werkwijze.

Per jaar wordt een aantal soorten volledig bewerkt, waarbij de medewerkers elk de gegevens uit hun eigen collectie en/of collectie van een instituut noteren en op ponsformulieren uitschrijven. De gegevens welke wegens tijdgebrek niet door bepaalde medewerkers verwerkt kunnen worden, handelt de coördinator zelf af. Tevens worden de coördinatie, de adviezen t.a.v. determinatie en verdere uitwerking door hem verzorgd. Ter bevordering van de communicatie wordt een interne mededelingen-brief enkele keren per jaar rondgestuurd.

Na een jaar werken kan er een voorlopig overzicht gegeven worden. Veel tijd is verloren gegaan met het achterhalen van alle mogelijke collecties en aan het uitleggen van de te volgen procedure. Hopelijk zal in de toekomst de gevonden werkwijze soepel verlopen, zodat zonder problemen ieder jaar een aantal soorten kan worden verwerkt. Indien daarbij de nieuwe gegevens over reeds bewerkte soorten toegevoegd worden, is het mogelijk na een onbekend aantal jaren een compleet en actueel overzicht van alle 275 soorten Nederlandse zweefvliegen te geven. Bewust is gekozen voor een tiental soorten per

jaar: dat is overzichtelijk, bevordert het betrouwbaar determineren en controleren, geeft de mogelijkheid tot aanvullend veldwerk en is bovenal zeer concreet, want na een jaar zijn de soorten volledig verwerkt.

Dit brengt ons tot de voorlopige resultaten van 1979. Voorlopig, omdat de laatste werkzaamheden nog verricht moeten worden en tevens onder voorbehoud, omdat alle waarnemingen snel en zonder hulp van de computer verwerkt zijn (met de onvermijdelijke fouten bij deze werkwijze).

Op de verspreidingskaarten van de tien soorten uit het genus *Helophilus* s.l. (Fig. 1-10) staan grote stippen in hokken waar de soort (ook) na 01-01-1950 is gevonden, en kleine stippen in hokken waar de soort uitsluitend voor 01-01-1950 is verzameld of gemeld. Hierbij is nog geen onderscheid gemaakt tussen collectie-exemplaren, waarnemingen en literatuurverwijzingen. Ook de verschillen in de mate van voorkomen worden later verder onderzocht (bijv. komt *Anasimyia lineata* massaal in het westen van het land voor).

De kaarten geven een redelijk overzicht. In principe kan *Helophilus pendulus* in ieder hok in Nederland gevonden worden. De verspreidingskaart van deze soort wordt dan een verspreidingskaart van de onderzoekers. Slechts Zeeland en het noordoosten van het land blijken slecht onderzocht.

Vooraf de zeldzamere soorten geven zoögeografisch leuke resultaten. *Lejops vittata* (Fig. 7) blijkt tot het kustgebied beperkt te zijn; *Parhelophilus frutetorum* (Fig. 9) heeft zijn optimum in Zuid-Limburg en komt zeldzaam, voornamelijk in het oosten van het land voor. *Parhelophilus consimilis* (Fig. 8) blijkt bijna beperkt te zijn tot de grote veengebieden (Naardermeer, Loosdrecht e.o., kop van Overijssel, Zwanenwater, de Peel).

Dit is de verspreiding in de ruimte, maar tevens kan de verspreiding in de tijd onderzocht worden. Het aantal exemplaren kan per vijf dagen gesommeerd worden en grafisch worden uitgezet (Fig. 11-14). De vliegtijden-grafieken die op deze wijze ontstaan geven een goed beeld van de

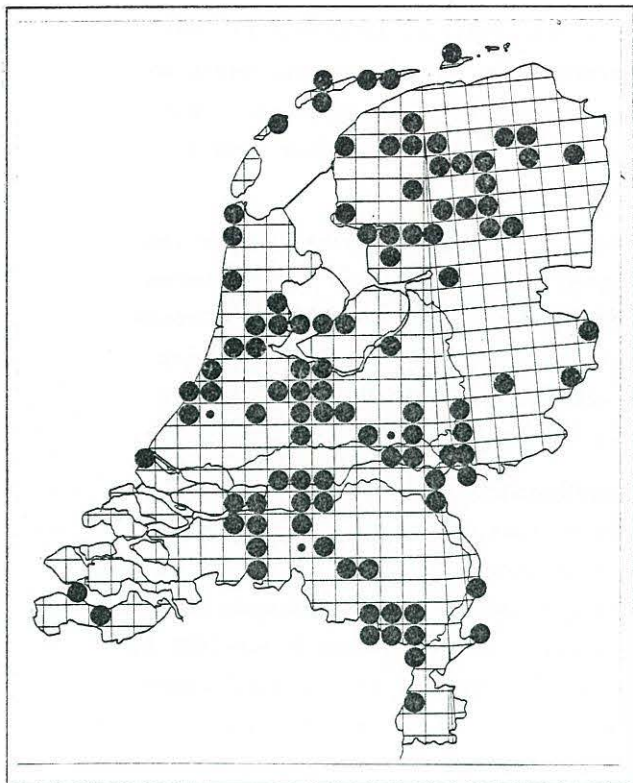

Fig. 1 *Helophilus hybridus* Loew

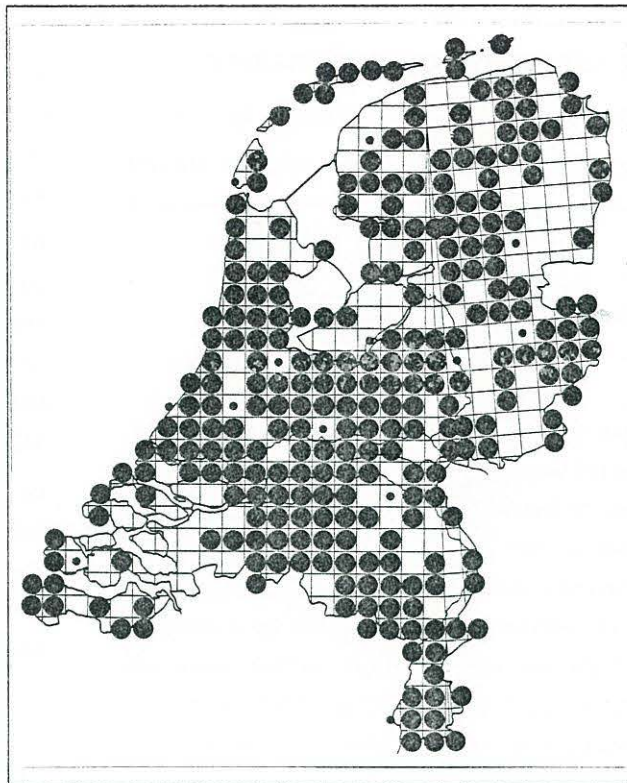

Fig. 2 *Helophilus pendulus* (L.)

Fig. 3 *Helophilus trivittatus* (F.)

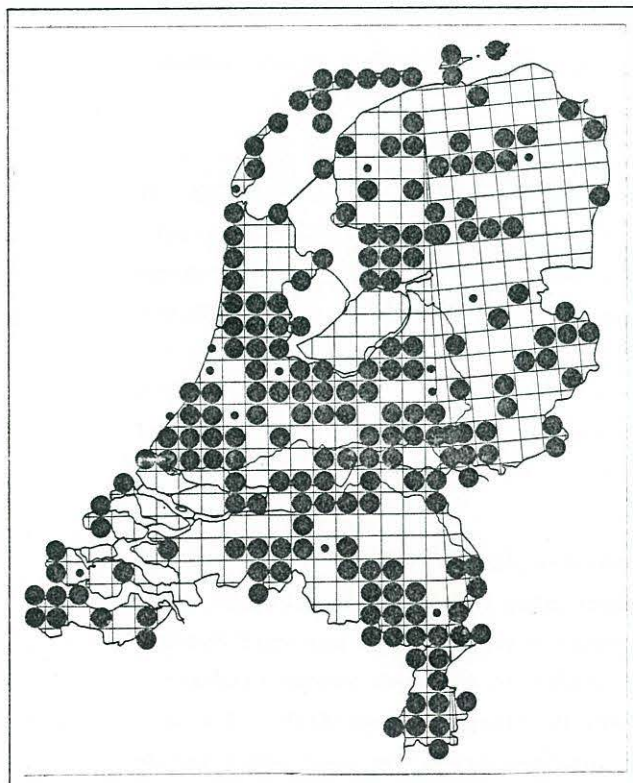
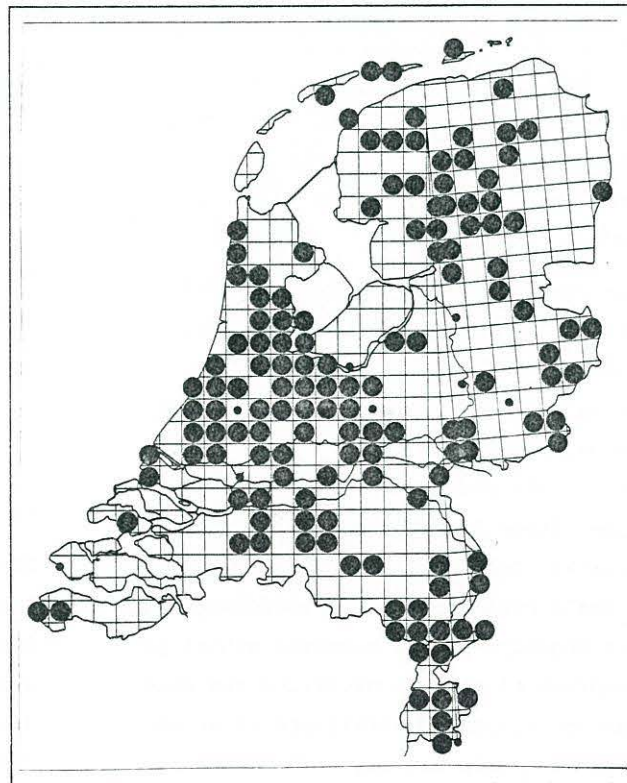

Fig. 4 *Anasimyia lineata* (F.)

optima in aanwezigheid van de soorten. Van een soort als *Anasimyia lineata* kan zelfs waarschijnlijk worden gemaakt dat er een tweede generatie aanwezig is, die echter veel geringer in aantal is. Bij *Parhelophilus versicolor* is deze tweede generatie nauwelijks aanwezig.

In 1980 werken we verder aan de verspreiding van de *Helophilus*-groep (eventuele aanvullingen in 1980) en tevens aan een aantal nieuwe soorten. Deze soorten behoren tot de genera *Eristalinus*, *Mallota*, *Merodon* en *Myathropa*.

Adres van de schrijver: Chopinlaan 38, 3781 HB Voorthuizen.

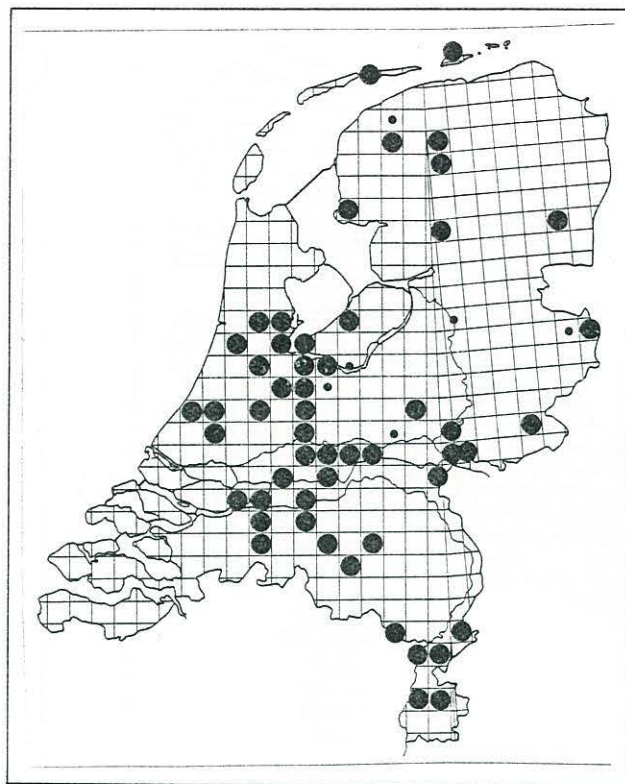

Fig. 5 *Anasimyia lunulata* (Mg.)

Fig. 6 *Anasimyia transfuga* (L.)

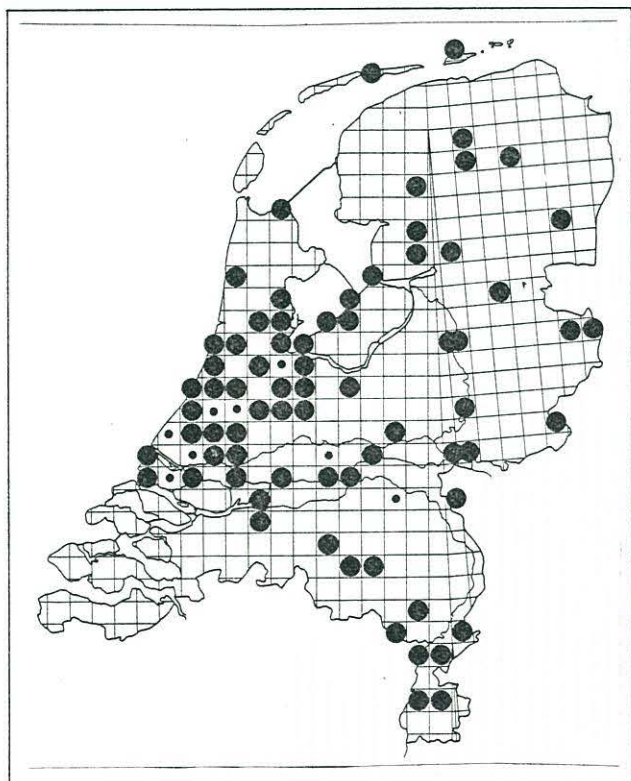
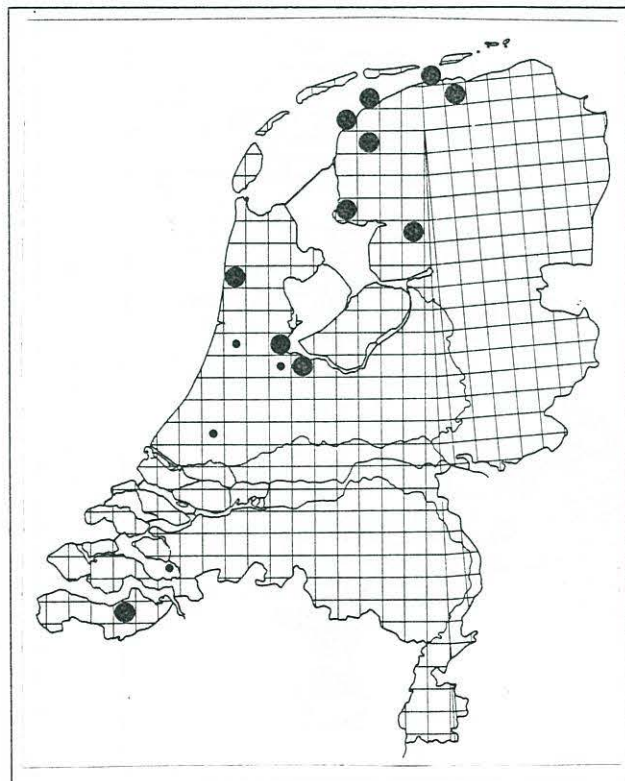

Fig. 7 *Lejops vittata* (Mg.)

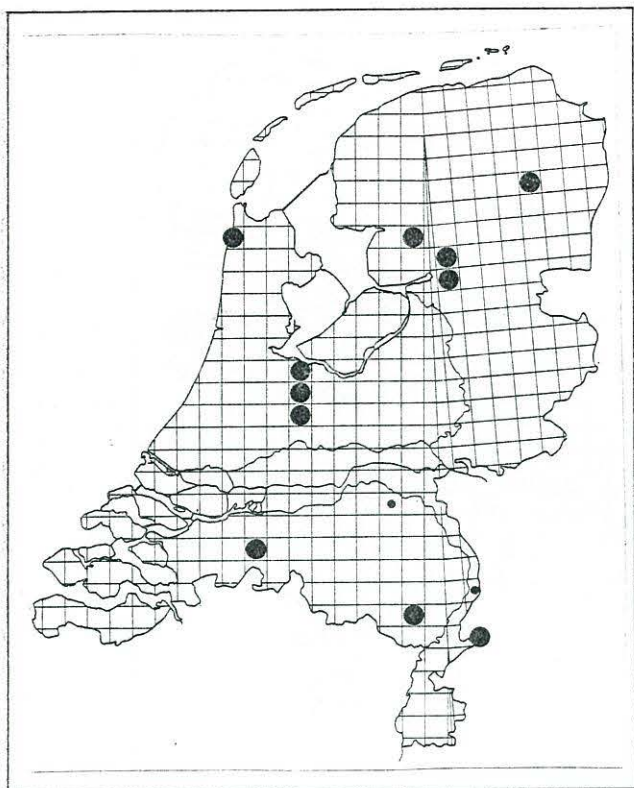
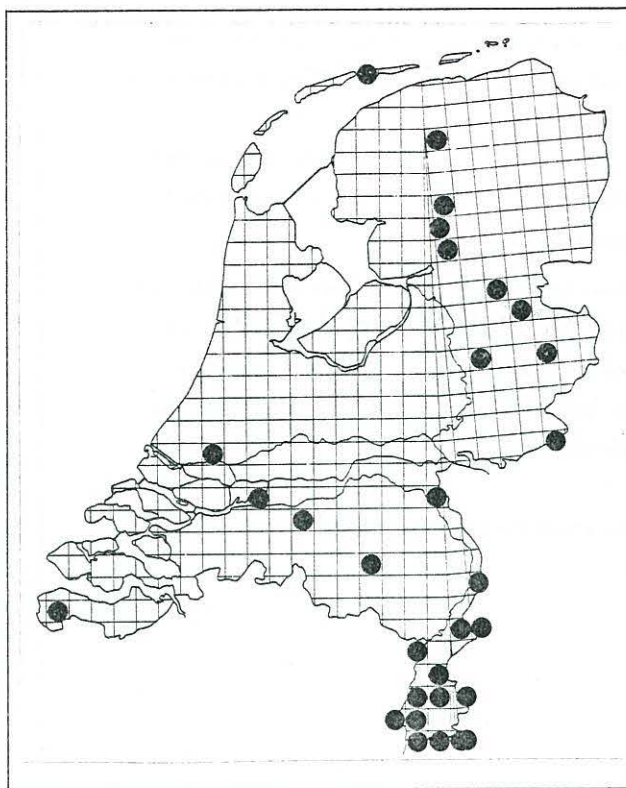
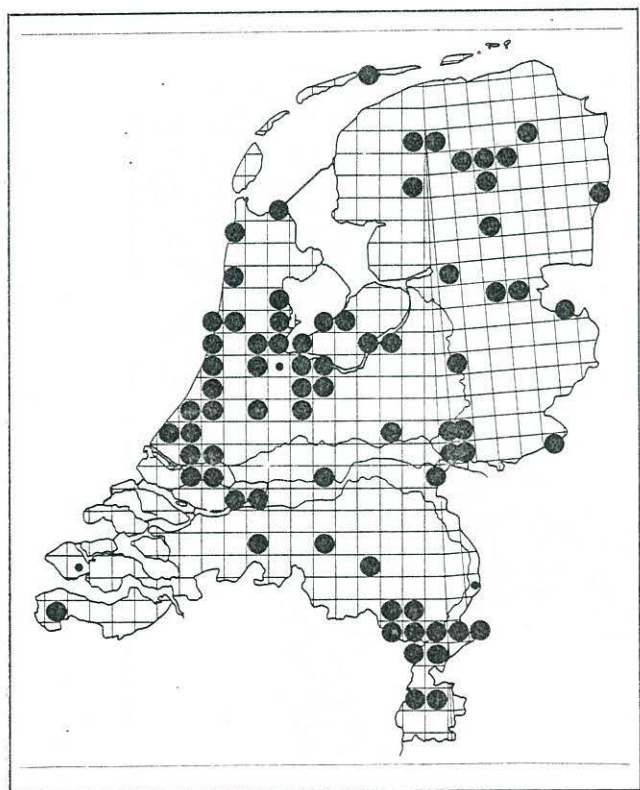
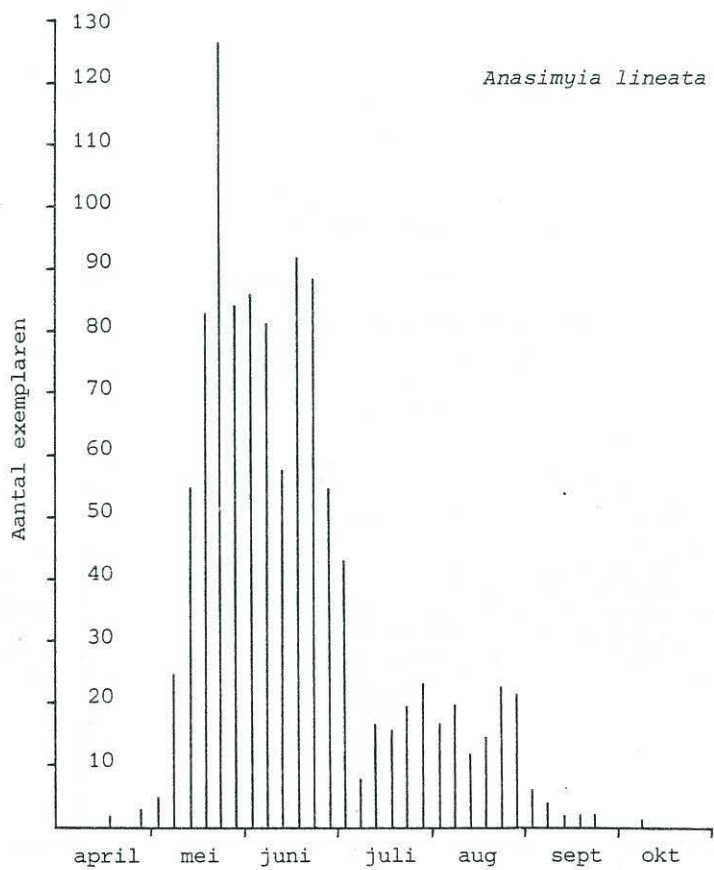
Fig. 8 *Parhelophilus consimilis* (Malm)Fig. 9 *Parhelophilus frutetorum* (F.)Fig. 10 *Parhelophilus versicolor* (F.)

Fig. 10

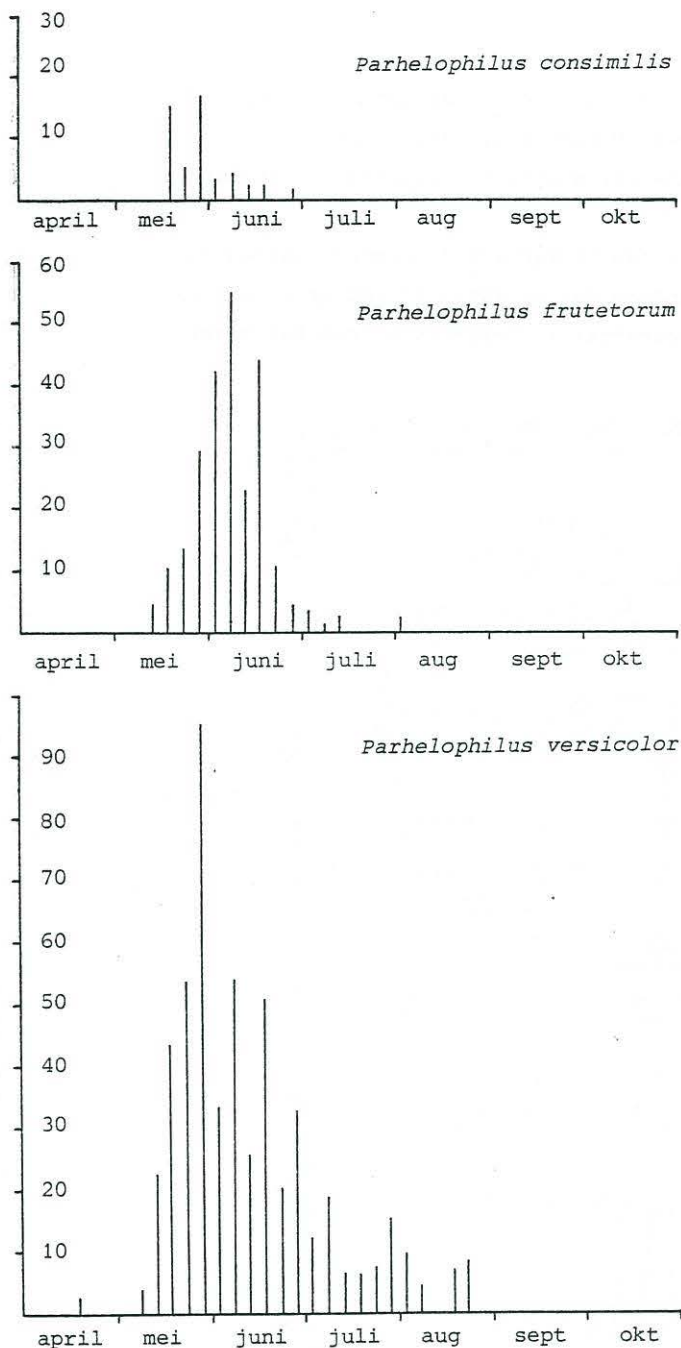

Fig. 10 (blz. 6) Aantal vangsten van *Anasimyia lineata* per vijfdaagse periode, gesommeerd over de jaren.

Fig. 11 (boven) Idem, *Parhelophilus consimilis*

Fig. 12 (midden) Idem, *Parhelophilus frutetorum*

Fig. 13 (onder) Idem, *Parhelophilus versicolor*

GAZETTEER OP DE KAART 1 : 250.000

Anonymus, 1979. Lijst van geografische namen op de Overzichtskaart van Nederland 1 : 250.000. - Topografische Dienst, Delft: 1-6 + 25 pp. Prijs fl 35,00.

Door de Topografische Dienst in Delft is een lijst samengesteld van namen die voorkomen op de 1 : 250.000 kaart, zoals die o.m. is afgedrukt in de handleidingen voor de EIS-projecten. Van deze kaart bestaat zowel een militaire als een civiele editie, resp. met het UTM-grid en coördinaten van de Rijksdriehoekmeting. Ook in enkele andere details wijken de beide edities af. Deze lijst is voor beide van toepassing.

De 25 bladzijden lange lijst bestaat uit een verkleinde output van een computer, en geeft achtereenvolgens

- naam (meestal een plaatsnaam)
- code (o.m. PLTS voor steden en dorpen, VLV voor vliegveld, in totaal 21 categorieën)
- provincie (afkorting volgens CBS-norm)
- inwoneraantal (ontleend aan de volkstelling 1971, afgerond op honderdtallen)
- blad en editie (kaartnummer militaire kaart)
- civiele editie (kaartnaam civiele editie)
- UTM-coördinaten (genoemd worden de zone en de coördinaten op honderd meter nauwkeurig; de coördinaten hebben een uitsluitend numerieke aanduiding, zie hieronder)
- RD-coördinaten (x en y worden gegeven in het zg. verschoven coördinaten-systeem van de Rijksdriehoekmeting, met een nauwkeurigheid van 100 meter)
- geografische coördinaten (met een nauwkeurigheid van tiende delen van minuten zijn de lengte- en breedtegraden gegeven).

Zoals onder (g) al werd aangegeven worden de UTM-coördinaten in deze lijst in uitsluitend numerieke notatie gegeven. Aangezien dit nu de